

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
075/10	Fylkestinget	14.06.2010

Regional friluftstrategi

Sammendrag

Som følge av forvaltningsreformen ble ansvaret for friluftsliv overført fra fylkesmannen til fylkeskommunen 01.01.2010. Gjennom det regionale arbeidet med friluftsliv ønsker fylkesrådet å skape positive synergieffekter mellom bevaring og videreutvikling av natur- og friluftslivsområder i fylket, økt livskvalitet for Nordlandsbefolkningen gjennom bruk av det varierte Nordlandslandskapet samt verdiskapning knyttet til kultur- og naturbaserte næringer. I et verdiskapningsperspektiv er den rike naturen i fylket og opplevelsene som knytter seg til denne et fortrinn både nasjonalt og internasjonalt.

Ut i fra identifiserte utfordringer i tilknytting til friluftsliv i fylket, foreslås fem overordnede mål for dette arbeidet i Nordland:

1. Mulighetene for et godt friluftsliv basert på allemannsretten skal styrkes og holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
2. Kunnskapsgrunnlaget om friluftslivet i Nordland skal styrkes gjennom kartlegging av ferdsel og bruk.
3. Alle grupper i befolkningen skal sikres mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen gjennom helhetlig og langsiktig kommunal arealplanlegging.
4. Områder av stor verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.
5. Samarbeide med frivillige organisasjoner og andre aktører skal utvikles for bedre å løse oppgaver og stimulere til friluftaktiviteter.

Bakgrunn

I forbindelse med forvaltningsreformen overtok fylkeskommunen en rekke oppgaver fra fylkesmannen på miljøområdet 01.01.10, deriblant ansvaret for friluftsliv. Videre har fylkeskommunen også overtatt ansvaret for forvaltning av høstbare viltarter, forvaltning av innlandsfiske, vannregionmyndighet knyttet til vanndirektivet, innhenting og kartlegging av miljødata samt forvaltning av tilskuddsordninger knyttet til de nye ansvarsområdene. Hvordan man skal arbeide med disse område, må avklares gjennom egne prosesser.

På friluftslivsområdet har fylkesmannen i Nordland tidligere år først og fremst prioritert oppkjøp av og forvaltning av statlig sikrede friluftsområder, samt tildeling av friluftsmidler til tiltak i fylket.

Miljøverndepartementet har utarbeidet et forventningsbrev til fylkekommunene i tilknytning til de nye oppgavene på miljøområdet. I forventningsbrevet for 2010 heter det at fylkeskommunenes hovedoppgaver innenfor friluftsliv er:

1. å informere om Allemannsretten og friluftslovens bestemmelser om ferdsel og opphold i naturen
2. å sikre og tilrettelegge arealer i de områder hvor allmennhetens interesser ikke er tilstrekkelig ivare tatt gjennom allemannsretten og friluftsloven
3. å ivareta friluftslivinteressene i fylkes- og kommuneplanleggingen
4. å stimulere fylkets innbyggere til å drive miljøvennlig friluftslivsaktiviteter

På nasjonalt nivå er det strategiske målet for arbeidet med friluftsliv at alle skal ha mulighet til å utøve friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers. Formålet med Lov om friluftsliv samsvarer i stor grad med dette. Fylkeskommunens rolle i denne loven er ikke endret med forvaltningsreformen.

Stortingsmelding nr 39 (2000-2001) *Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet* gir retningene for arbeidet med friluftsliv. Friluftsliv forstås i en bred forstand som en kilde til økt livskvalitet, rekreasjon og bedre folkehelse. Videre fremheves det at friluftslivsaktiviteter kan bidra til å øke forståelsen for en økologisk bærekraftig utvikling, samt at det er en viktig ressurs i næringsammenheng for mange distrikter. Med bakgrunn i dette fremheves både nærturområder, parker og grønstrukturer i byer og tettsteder, bymarker samt uberørt natur som viktige områder for utøvelse av friluftsliv.

Problemstilling

Ansvar for oppgaver innen friluftsliv gir fylkeskommunen muligheter til å tenke nytt, og på en annen måte enn når ansvaret var lagt til fylkesmannsembetet. Det foreslås fem overordnede målsetninger for arbeidet med friluftsliv i Nordland fylkeskommune. Målene er i samsvar med gjeldende fylkesplan og fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør. Disse er videre også i samsvar med Miljøverndepartementets forventningsbrev innenfor området. Målområdene som skisseres er knyttet til aktuelle utfordringer for å ivareta og tilrettelegge et friluftsliv for alle grupper i befolkningen.

Bruk av og aktivitet i natur- og friluftsområder

Utviklingen av samfunnet med en økt levestandard har medført veibygging, nedbygging og økt privatisering av arealer. Dette har satt viktige friluftsområder under press. Samtidig har en mer stillesittende livsførsel medført at mulighetene for et aktivt friluftsliv med god folkehelse har blitt enda mer viktig. En større oppmerksomhet er også rettet mot at alle grupper i befolkningen har rett til like muligheter og lik tilgang til friluftsliv. Tilgangen til arealer er avhengig av allemannsretten, og en vesentlig forutsetning for et aktivt friluftsliv for alle lag av befolkningen.

MÅL 1: *Mulighetene for et godt friluftsliv basert på allemannsretten skal styrkes og holdes i hevd i alle lag av befolkningen.*

Kunnskap om friluftslivet i Nordland

Nordland fylke rommer mange landskapstyper og det varierte landskapet byr på mange ulike muligheter for friluftaktiviteter både til vanns og til lands. For å sikre at areal som er viktig for ulike friluftskategorier ikke forsvinner eller forringes, er det nødvendig med kunnskap. Kunnskap om ferdsel i og bruk av natur- og friluftsområder er viktig som beslutningsgrunnlag i saker som berører friluftsinnteresser. Det er utviklet metodikk for å kartlegge friluftsområder og bruk av disse. I Nordland er det i liten grad gjennomført slike kartlegginger, samt verdisetting av områder.

MÅL 2: *Kunnskapsgrunnlaget om friluftslivet i Nordland skal styrkes gjennom kartlegging av ferdsel og bruk.*

Ivaretagelse av friluftsinnteresser i kommunal arealplanlegging

Kommunen er en sentral aktør i arbeidet med friluftsliv og oppfølging av nasjonale friluftslivsmålsetninger. Gjennom den kommunale arealplanleggingen legges det føringer for befolkningens muligheter til friluftsliv og naturopplevelser i nærmiljøet. Attraktive arealer for friluftsliv i nærmiljøet innebærer å vektlegge de arealene som er lettest tilgjengelig for alle grupper i befolkningen. Disse arealene har særlig stor verdi for muligheten til å drive friluftsliv for barn og eldre og for de som er inaktive og lite motiverte. En satsning på å sikre og utvikle attraktive areal i nærmiljøet er nødvendig for å følge opp den nasjonale målsetningen om et friluftsliv for alle. Kommunen har dessuten ansvar for tilrettelegging av områder, opparbeiding og merking av turstier samt informasjon om friluftsmulighetene i egen kommune.

MÅL 3: *Alle grupper i befolkningen skal sikres mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen gjennom helhetlig og langsiktig kommunal arealplanlegging.*

Forvaltning av statlig sikrede friluftsområder

Friluftsliv er et felles gode som må sikres som kilde til god livskvalitet, økt trivsel, bedre folkehelse og bærekraftig utvikling. Allemannsretten er lovfestet gjennom Lov om friluftsliv av 1957. Utviklingen viser likevel at areal som har verdi for utøving av friluftsliv gradvis reduseres og bygges ned. I områder hvor allmennhetens interesser ikke er tilstrekkelig ivare tatt gjennom allemannsretten og friluftsloven, kan statlig oppkjøp av viktige friluftsområder og tilrettelegging av disse være aktuelt. Disse områdene må tilrettelegges for bruk og forvaltes på en slik måte at alle grupper i befolkningen kan benytte disse.

MÅL 4: *Områder av stor verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.*

Samarbeid med andre aktører

For å nå nasjonale målsetninger om et friluftsliv for alle er det nødvendig å etablere et godt samarbeid med kommuner, andre sektormyndigheter, interkommunale friluftsråd og frivillige organisasjoner. Regional og lokal kunnskap er nødvendig i planlegging og tilrettelegging. Frivillige organisasjoner er sentrale i arbeidet med å stimulere til og organisere friluftslivsaktiviteter. De er dessuten viktige aktører for å ivareta friluftslivets interesser i ulike beslutningsprosesser. Utvikling av gode arenaer og regionale kontaktorgan er viktig i forhold til friluftslivsarbeidet.

MÅL 5: *Samarbeide med frivillige organisasjoner og andre aktører skal utvikles for bedre å løse oppgaver og stimulere til friluftslivsaktiviteter.*

Vurderinger

Fylkesrådet mener det er viktig å forankre arbeidet med friluftsliv i regional politikk. Samtidig er det viktig å konkretisere dette arbeidet ved å identifisere utfordringer slik at man kan målrette arbeidet. De overordnede målsetningene vil bli lagt til grunn for det videre arbeidet, herunder tildeling av tilskudd.

I fremtidsvisjonen for Nordland i 2020, som fylkesplanen for Nordland (2008-2011) bygger på, fremheves betydningen av et rent og rikt naturmiljø, kulturbevisste mennesker og et sterkt næringsliv for livskvaliteten til befolkningen i fylket. Nordland er et ressursfylke og verdiskapningen i fylket baserer seg i stor grad på de ressursene som er til rådighet i fylket.

Et overordnet mål i fylkesplanen er derfor å ta i bruk potensialet som finnes i fylket. Innenfor natur- og kulturbaserte opplevelser er dette potensialet stort og friluftsliv er et viktig element i denne sammenheng. Gjennom opplevelser i og bruk av Nordlandsnaturen kan livskvaliteten til det enkelte menneske styrkes. Fylkesrådet er opptatt av at den rike naturen i fylket og opplevelsene som knytter seg til denne er på samme tid et fortrinn i et verdiskapningsperspektiv. Nordland er allerede i dag et svært attraktivt reisemål for natur- og kulturbaserte opplevelser hele året. Dette er et viktig konkurransefortrinn og fylkesrådet ønsker at den regionale arbeidet med friluftsliv skal bidra til å styrke og videreutvikle dette konkurransefortrinnet, ved å utnytte potensialet for verdiskapning knyttet til rekreasjon, ferie og fritid, samt opplevelser i fylket.

I fylkesplanen slås det fast at miljø og bærekraftig utvikling skal være en basis for næringsutviklingen i Nordland. Bærekraftig bruk av naturressursene er derfor avgjørende og fylkesrådet ønsker å fremheve forvaltning av verdifulle natur- og friluftsområder som sentralt i denne sammenheng. Gjennom arealpolitikken i fylket skal nasjonalt, regionalt og lokalt viktige friluftslivområder sikres som ressurs og grunnlag for å ivareta de unike mulighetene Nordland har som aktivitets- og opplevelsesarena, både for befolkningen i fylket og besøkende.

I et regionalt perspektiv vil fylkesrådet fremheve de regionale friluftsrådene i fylket som viktige organer for interkommunalt samarbeid omkring friluftslivsaktiviteter og –tiltak i fylket. I Nordland finnes det fire slike friluftsråd: Polarsirkelen, Salten, Ofoten og Vesterålen. Samarbeidsnettverket for natur- og friluftsansjasjoner på fylkesnivå, Forum for natur- og friluftsliv (FNF), er også en viktig regional aktør på dette området.

Fylkesrådet er opptatt av at kommunene har en sentral rolle i arbeidet med friluftsliv. Gjennom den kommunale arealplanleggingen er kommunene en viktig aktør i denne sammenheng, samt i å sikre befolkningens tilgangen til naturopplevelser i nærmiljøet. For å lykkes i friluftslivsarbeidet er det derfor nødvendig å samarbeide med både kommuner, andre sektormyndigheter, interkommunale friluftsråd og frivillige organisasjoner.

Konsekvenser

Saken har ingen miljømessige, økonomiske, organisatoriske eller likestillingsmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

A. Fylkestinget vedtar følgende overordnede målsettinger for det regionale friluftslivsarbeidet:

1. Mulighetene for et godt friluftsliv basert på allemannsretten skal styrkes og holdes i hevd i alle lag av befolkningen.

2. Kunnskapsgrunnlaget om friluftslivet i Nordland skal styrkes gjennom kartlegging av ferdsel og bruk.
 3. Alle grupper i befolkningen skal sikres mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen gjennom helhetlig og langsiktig kommunal arealplanlegging.
 4. Områder av stor verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og at naturgrunnlaget bevares.
 5. Samarbeid med frivillige organisasjoner og andre aktører skal utvikles for å løse oppgaver bedre og å stimulere til friluftaktiviteter.
- B. Fylkestinget ber om at det settes i gang tiltak for å imøtekomme de overordnede målsetningene, og ber om å bli holdt informert om oppfølgingen av den regionale strategien for friluftsliv.
- C. Fylkestinget ber om at målsettingene i arbeidet med friluftsliv vurderes tatt inn i forbindelse med revisjonen av fylkesplanen.

Bodø den 19.05.2010

Odd Eriksen
fylkesrådsleder
sign

Marit Tennfjord
fylkesråd for kultur og miljø
sign

14.06.2010 Fylkestinget

FT-075/10

Innstillinga fra komite for kultur og miljø ble lagt fram av komiteleder Janne Sommerseth, SP:

- A Fylkestinget vedtar følgende overordnede målsettinger for det regionale friluftslivsarbeidet:
1. Mulighetene for et godt friluftsliv basert på allemannsretten skal styrkes og holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
 2. Kunnskapsgrunnlaget om friluftslivet i Nordland skal styrkes gjennom kartlegging av ferdsel og bruk.
 3. Alle grupper i befolkningen skal sikres mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen gjennom helhetlig og langsiktig kommunal arealplanlegging.
 4. Områder av stor verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og at naturgrunnlaget bevares.
 5. Samarbeid med frivillige organisasjoner, grunneiernes organisasjoner og andre aktører skal utvikles for å løse oppgaver bedre og for å stimulere til friluftaktiviteter.
- B Fylkestinget ber om at det settes i gang tiltak for å imøtekomme de overordnede målsetningene, og ber om å bli holdt informert om oppfølgingen av den regionale strategien for friluftsliv.
- C Fylkestinget ber om at målsettingene i arbeidet med friluftsliv vurderes tatt inn i forbindelse med revisjonen av fylkesplanen.

Votering:

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt.

Vedtak:

- A Fylkestinget vedtar følgende overordnede målsettinger for det regionale friluftslivsarbeidet:
1. Mulighetene for et godt friluftsliv basert på allemannsretten skal styrkes og holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
 2. Kunnskapsgrunnlaget om friluftslivet i Nordland skal styrkes gjennom kartlegging av ferdsel og bruk.
 3. Alle grupper i befolkningen skal sikres mulighet til å drive friluftsliv i nærmiljøet og naturen gjennom helhetlig og langsiktig kommunal arealplanlegging.
 4. Områder av stor verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og at naturgrunnlaget bevares.
 5. Samarbeid med frivillige organisasjoner, grunneiernes organisasjoner og andre aktører skal utvikles for å løse oppgaver bedre og for å stimulere til friluftaktiviteter.
- B Fylkestinget ber om at det settes i gang tiltak for å imøtekomme de overordnede målsetningene, og ber om å bli holdt informert om oppfølgingen av den regionale strategien for friluftsliv.
- C Fylkestinget ber om at målsettingene i arbeidet med friluftsliv vurderes tatt inn i forbindelse med revisjonen av fylkesplanen.